

**Міністерство освіти та науки України
Національна академія педагогічних наук України
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України
імені Івана Зязюна
Inštitút Juraĵa Páleša v Levoči in The Catholic University in Ružomberok (Slovakia)
Institute of physiology and pathology of hearing (Poland)
International Center of Hearing and Speech MEDINCUS (Poland)
Всеукраїнський респіраторний клуб
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
Науково-методичний тренінговий центр соціального і
професійного розвитку людини
Науково-методична Лабораторія з охорони, розвитку та вдосконалення голосу
представників голосомовних професій**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

I Міжнародної міждисциплінарної науково-практичної конференції

**«ГОЛОС ПРЕДСТАВНИКІВ ГОЛОСОМОВНИХ ПРОФЕСІЙ:
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ, ДОСВІД ТА ІННОВАЦІЇ»**

16 квітня 2019 року

Харків 2019

УДК 37.013:612.78
ББК 74.580.22

Збірник наукових праць I Міжнародної міждисциплінарної науково-практичної конференції «Голос представників голосомовних професій : актуальні проблеми, досвід та інновації» - Харків: ХНПУ, 2019. – 165с.

Відповідальність за зміст, стилістику, орфографію та пунктуацію статей несуть автори

*Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
Протокол №4 від 10.05.2019 р.*

Видається в електронному вигляді

© Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2019

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПОСТАНОВКИ ВОКАЛЬНОГО ГОЛОСУ	97
<i>Бакай С.Ю.</i> Деякі аспекти впливу музикотерапії та вокалотерапії в сучасному педагогічному навчально-виховному процесі.....	97
<i>Буланова Т. М., Акинъшина Т. В.</i> Специфічні особливості вокальної роботи з вокально-хоровим колективом.....	105
<i>Беспалова І.Г.</i> Особливості функціонування жанру сучасної естрадної пісні 70-80 рр. ХХ століття.....	109
<i>Веремчук Т. В.</i> Педагогічний потенціал романсової лірики в контексті підготовки майбутніх викладачів вокалу.....	112
<i>Зеленюк П. А.</i> Пісенна творчість В. Івасюка в контексті розвитку української естрадної музики ХХ століття.....	115
<i>Золотарьова М. Р.</i> Традиції формування вокального стилю «bel canto».....	117
<i>Ковтун А.В.</i> Методика розвитку співацького голосу майбутніх вихователів.....	121
<i>Кузьмічова В.А.</i> Формування вокальної культури майбутніх викладачів музичного мистецтва в класі постановки голосу.....	125
<i>Медко К. В.</i> Вплив та значення вокалізів для формування співацьких навичок дитини.....	130
<i>Осіпок Д. І.</i> Формування культури співу майбутнього викладача музичного мистецтва.....	135
<i>Попова О. В.</i> Розвиток вокально-хорових здібностей учнів ДМШ на початковому етапі навчання.....	138

Кузьмічова В.А.,
*канд. пед. наук, доцент,
завідувач кафедри вокальної культури і
сценічної майстерності вчителя
Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди
(м. Харків, Україна)*

ФОРМУВАННЯ ВОКАЛЬНО-КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В КЛАСІ ПОСТАНОВКИ ГОЛОСУ

Для більш точного розуміння поняття «вокальна культура» розглянемо визначення дефініції поняття «культура». Сучасний учений Чжу Цзюньцяо у своєму дослідженні представив власний погляд на поняття культура. Він зазначає: «Поняття «культура», з точки зору культурології, у широкому розумінні слова охоплює сукупність матеріальних і духовних цінностей, які вироблені упродовж історії людства; у вузькому значенні цей термін вживається лише щодо духовного життя – літератури, мистецтва тощо. Поняття культура у сфері гуманітарних наук включає мистецтво, естетичну культуру, естетичне виховання, художню культуру, тобто є сукупністю матеріальних та духовних цінностей, створених людством протягом усієї історії, а також сам процес творення й розподілу цих цінностей» [5, с.14].

Ми розглядаємо вокальну культуру як естетичну та художню категорію в рамках педагогічної, музично-педагогічної та загальної музичної культури, що дозволяє виявити загальні риси музичного мистецтва та специфіку народних традицій.

Аналіз досліджень сучасних учених-педагогів (І. Зязюна, М. Євтуха, В. Гриньової, С. Сисоєвої та ін.) дозволяє стверджувати, що виокремлення феномену педагогічної культури зумовлене специфікою педагогічної діяльності вчителя, яка спрямована на формування зростаючої особистості, здатної в перспективі відтворювати, збагачувати та транслювати культуру етносів і суспільства. На думку В. Гриньової, особливість педагогічної культури полягає в тому, що вона є інтегрованою динамічною характеристикою особистості майбутнього вчителя відносно стійкою відкритою саморегульованою системою взаємопов'язаних цінностей, яка

зумовлює його професійно-педагогічну діяльність гуманістичної спрямованості; вона також є важливим чинником впливу на іншу особистість з метою її розвитку та передбачає наявність етичної, комунікативної, психологічної та інших культур [2].

Особливості формування музично-педагогічної культури вчителя музики досліджувалася у працях учених, педагогів, музикознавців: Л. Арчажнікової, А. Гордійчука, В. Дряпіки, Д. Кабалевського, Л. Коваль, С. Мельничука, І. Мостової, Г. Нестеренко, Г. Падалки, О. Ростовського, О. Рудницької, А. Сохор, Л. Хлебнікової, З. Яропуд та ін. Вони розглядали зазначену проблему перш за все як частину духовної культури в системі музично-педагогічних знань, умінь і навичок, що виявляються в інтегруючій здатності здійснювати музичне навчання й виховання молодого покоління в плані фахової підготовки студентів до музично-творчої діяльності, формування професійно-педагогічного інтересу до музичної народної творчості та самореалізації у відповідній музично-виконавській діяльності.

Музична культура особистості, за визначенням Д. Кабалевського, включає любов до музики, розуміння її в усьому багатстві форм і жанрів, спонукання сприймати її емоційно, уміння чути музику як змістовне мистецтво, прояв почуттів і думок людини, складання життєвих образів та асоціацій, відчуття внутрішнього зв'язку між характером музики і характером виконання.

Для розкриття поняття «вокальна культура» проведений аналіз праць учених, педагогів, митців у сфері естетики, культурології, мистецтвознавства, загальної та мистецької педагогіки (Ш. Амонашвілі, Н. Гребенюк, Д. Кабалевський, Т. Каракаш, Є. Кучменко, С. Деніжна, М. Корінний та ін.), які акцентують увагу на вокальній культурі як ступені реалізації творчої особистості.

Вивчення науково-педагогічної літератури показує, що деякі аспекти формування вокальної культури майбутніх викладачів музичного мистецтва в класі постановки голосу розглядалися у працях таких педагогів-методистів, учених, музикознавців, як В. Антонюк, Б. Гнидь, Л. Василенко, Н. Гребенюк,

Вей Лімін, Г. Падалка, Сяо Су, Цзінь Нань, Чжу Цзюньцяо. Вони зазначають, що формування вокальної культури є важливою складовою професійної підготовки майбутнього викладача музичного мистецтва. Вона ґрунтується на методологічних засадах особистіснотворчого підходів і передбачає перш за все здатність до створення художнього образу вокального твору шляхом оволодіння необхідними вміннями та навичками голосоутворення, які дозволяють вирішувати художні та технічні завдання, що постають перед педагогом та виконавцем.

Сучасна дослідниця Вей Лімін зазначає, що формування вокальної культури студентів із Китаю певною мірою ґрунтується на основі вивчення культурних традицій України, що перш за все забезпечує становлення світогляду особистості, гармонійного сприйняття навколишнього світу, всебічному та духовному розвитку майбутнього викладача музичного мистецтва. До важливих компонентів структури вокальної культури Вей Лімін відносить мотиваційно-спрямований, що полягає у прагненні студентів до вокально-виконавської діяльності, підвищеного інтересу до вивчення та пізнання національних пісенних традицій українського народу, співацького самовираження та самовдосконалення; когнітивно-оцінювальний, що містить необхідний комплекс знань, умінь та навичок у сфері оволодіння вокальною культурою та адекватним оцінюванням власного виконавського досвіду; творчо-виконавський, що передбачає здатність до створення власної інтерпретації у виконання вокальних творів, здатність донести створений образ до шкільної аудиторії [2, с. 12].

На думку Н. Гребенюк, Вей Лімін, вокальна культура майбутнього викладача музичного мистецтва є важливою складовою його викладацької діяльності, що передбачає існування спеціальних теоретичних знань і практичних навичок, поглибленого ознайомлення з методичними засадами та сучасними технологіями обраної спеціальності, формування фахових якостей особистості сукупність яких дає можливість творчо працювати в обраній музично-педагогічній сфері.

За визначенням таких науковців, як Б. Гнидь, Н. Гребенюк, Л. Василенко, Ю. Юцевич, вокальна культура ґрунтується на кращих зарубіжних і національних здобутках; виконавській і педагогічній майстерності, психології творчості вокаліста, знаннях про режим та охорону голосу. Опанування основами вокальної культури в класі постановки голосу дає змогу майбутнім викладачам музичного мистецтва в подальшій музично-педагогічній діяльності творчо розкривати художній образ вокального твору, використовуючи знання, уміння і навички, що впливають на ефективність навчально-виховного процесу, а також вбирають особистісні передумови, що забезпечують його вмотивованість, цілеспрямованість, осмисленість, цілісність, ефективність і результативність, які дозволяють вирішувати художні й технічні завдання, що постають перед виконавцем. Науковці виокремлюють такі компоненти вокальної культури: постійна концентрація уваги на виконуваному творі, моделювання енергетики фонаційного процесу, емоційність виконання.

В. Антонюк та Л. Василенко зазначали, що поступове становлення вокальної культури майбутніх викладачів музичного мистецтва на заняттях у класі постановки голосу, повинно здійснюватися завдяки наявності педагогічної та вокально-виконавської майстерності; художньої та виконавської культури, що складається з художнього та музичного життя вокаліста, культури виконання.

Сучасні науковці Б. Гнидь, Н. Гребенюк вважають, що «вокальна культура» студентів має охоплювати вокальну педагогіку й вокальне виконавство як підґрунтя подальшої професійної діяльності майбутнього викладача музичного мистецтва.

Отже, спираючись на наукові дослідження вітчизняної та зарубіжної музичної-педагогічної спадщини, можна визначити сутність поняття «вокальна культура» як здатність до втілення художньо-образного змісту вокального твору шляхом використання сукупності елементарних знань із вокального мистецтва та виконавських навичок.

Список використаних джерел

1. Вей Лімін. Формування вокальної культури майбутнього вчителя музики на основі традицій Китаю та України: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.02 / Вей Лімін; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2011. – 20 с.
2. Гриньова В. М. Формування педагогічної культури майбутнього вчителя (теоретичний та методичний аспект): монографія / В. М. Гриньова. – Х.: Основа, 1998. – 300 с.
3. Кузьмічова В. А. Деякі аспекти професійної вокальної підготовки студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів / В. А. Кузьмічова // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Сер.: Педагогіка і психологія. – 2014. – Вип. 43. – Ч.3. – С.107 – 112.
4. Перетяга Л. Є. Формування культури професійного голосу майбутніх учителів у процесі професійної підготовки / Л. Є. Перетяга // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. наук. пр. – Запоріжжя, 2016. – С. 360 – 367.
5. Чжу Цзюньця. Формування вокальної культури майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі професійної підготовки: автореф. дис. ... канд. пед. наук; спец. :13.00.04 / Чжу Цзюньця; Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – К., 2016. – 20 с.